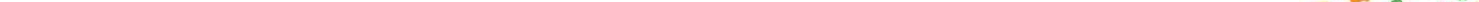

**WORLD
INTELLECTUAL
PROPERTY DAY
2020**
APRIL 26

wipo.int/ipday

Цього
відзнача
фундаме
Однією

Однією з основних проблем сучасності, що з року в рік набирає ваги,

100

Генеральний директор ВОІВ **Френсіс Гаррі** зазначив: «Подібно до того, як діяльність людини породила ці проблеми, людина здатна знайти й рішення для них. Зелені інновації – створення і поширення технічних засобів для протидії зміні клімату – можуть зіграти головну роль у боротьбі проти виснаження земних ресурсів. Людству потрібно встигнути створити доступні альтернативні джерела енергії, і ці перегони вже почалися.

Збалансована система інтелектуальної власності може зіграти надзвичайно важливу роль у сприянні створенню, поширенню й застосуванню чистих технологій».

ВИНАХОДИ ТА КОРИСНІ МОДЕЛІ

Якщо говорити про українських розробників екологічних інновацій, то вони охоплюють чимало секторів, найбільші з яких – системи енергоефективності, системи вентиляції й кондиціонування, рішення для відновлюваної енергетики й «зеленого» будівництва, а також логістика й фармацевтика.

Важливо не лише розробити та впровадити у виробництво екологічний продукт чи технологію, але й захистити їх у правовому полі. Патент додає вартості будь-якому проєкту. Виняткові права, надані патентом, можуть мати вирішальне значення для процвітання інноваційних підприємств.

Найкорисніше й затребуване досягнення в галузі науки і техніки не буде основою для економічного розвитку та пошани творця, якщо той не забезпечить інновацію охоронними документами, що гарантують захист законодавством держави.

В останні роки ми стали свідками бурхливого розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) в Україні. Наразі частка енергії, яку отримують з відновлювальних джерел, — 8.6%. Згідно з енергетичною стратегією України, у 2035 році частка зеленої енергетики в загальному первинному постачанні енергії має скласти 25%. Із значним відривом від інших технологій ВДЕ відбувається збільшення потужностей сонячних електричних станцій.

У світі є різні способи концентрації сонячного тепла в якості джерела енергії. Найвідоміші – сонячні батареї та сонячні теплові електростанції. Великі перспективи на майбутнє мають дахові сонячні електростанції. Є власні розробки в цьому напрямі й в Україні.

25.03.2019 набув чинності патент на винахід № 118899 «**СОНЯЧНИЙ КОЛЕКТОР**» (винахідник – Шрамко Сергій Іванович).

Сонячний колектор служить для переробки енергії прямих сонячних променів у теплові ресурси. Усе отримане тепло через теплоносій, через вхід і вихід на поверхні колектора передається в накопичувальний теплоізолюваний бак або в опалювальну систему будинку, звідки відбувається його розподіл для побутових або господарських потреб. Найчастіше такий сонячний колектор встановлюють на покрівлях житлових і виробничих конструкцій.

Інститут транспортних систем і технологій НАН України має запатентовану розробку **«СОНЯЧНА КОМБІНОВАНА ЕНЕРГОУСТАНОВКА ВОДНОГО БАЗУВАННЯ»** (патент № 110986). Плавуча сонячна електростанція – це комплект сонячних панелей, закріплених на плаваючих платформах. Такі енергоустановки здатні основну частину енергії, що виробляється, поставляти в місцеву енергомережу споживачам (виробництвам і інфраструктурним комплексам), а частину віддавати на екологічне оздоровлення того водоймища, у якому вони дислоковані. При цьому рентабельність не втрачається.

В Україні площа водної гладі штучних водосховищ досить висока. Наприклад, каскад водосховищ на Дніпрі може вмістити не одну платформу із сонячними панелями. Тільки найбільше Кременчуцьке водосховище може похвалитися площею 2250 квадратних кілометрів водної поверхні, що ідеально підходить під розміщення сонячних електростанцій на воді.

Вітроелектростанції (ВЕС) – також доволі розвинений сегмент екологічно чистого видобутку енергії, що розвивається в Україні. За останні роки були збудовані масштабні потужні вітропарки (Ботієвська ВЕС, Приморська ВЕС, Дмитрівська ВЕС, ВЕС «Старий Самбір» та ін.).

Розвитком альтернативних джерел займаються не тільки великі компанії. Результатом дослідження підприємства ТОВ «НВП "Альт-Енерго"» у сфері вітрової електроенергетики стала розроблена технологія з виготовлення власних **ВІТРОГЕНЕРАТОРІВ** (патент на винахід №113379, патент на корисну модель №110606). Робота була проведена спеціально на території України, до уваги бралися її кліматичні умови та ландшафти. Головною перевагою винаходу є те, що будь-який споживач може розмістити такий вітрогенератор практично в будь-якому місці, де немає перешкод для вітрового потоку.

Варто згадати інноваційні технології одного з кращих винахідників Тернопільщини Гнатю Михайла Васильовича. Серед найбільш вагомих його винаходів – **ВІТРОВА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ** (патент на винахід №116829). До переваг розробки належить здатність вітрильної електростанції перетворювати енергію повітряних потоків зі швидкістю вітру менше ніж 5 м/сек. в електричну. Простота конструкції дозволяє виготовляти й використовувати її як в індивідуальному секторі, так і у великомасштабних господарствах.

Чимало й інших способів виробляти енергію з відновлюваних джерел. Приміром, біогаз та біомаса. Біогаз є енергоносієм, який можна конвертувати за допомогою спеціальних генераторів на електроенергію, тепло чи пар. Популярність його не випадкова, оскільки біомаса доступна безперервно та в значних обсягах. Сировиною біогазових комплексів можуть бути відходи агропромислового комплексу, харчової та переробної промисловості; енергетичні культури; полігони ТПВ; активний мул з очисних споруд тощо. Використання біогазових установок дозволяє зменшити потребу в покупних енергоносіях поруч з екологічною утилізацією відходів промисловості.

Так, компанія «Інтегро» є автором оригінальної конструкції біогазової установки для переробки 100% курячого посліду. Компанія отримала патент на винахід №11409 **СПОСІБ ПЕРЕРОБКИ ПТАШИНОГО ПОСЛІДУ З ОТРИМАННЯМ ОРГАНІЧНОГО ДОБРИВА ТА БІОГАЗУ ТА БІОРЕАКТОР ДЛЯ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ**. «Інтегро» виготовляє та встановлює біореактори з 2012 року.

Національний університет біоресурсів і природокористування України має декілька запатентованих інноваційних розробок. Зокрема, **СПОСІБ ДЕСТРУКТИВНОЇ ЕНЕРГОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПЕРЕРОБКИ БІОМАСИ** (патент № 120684) та **БІОГАЗОВИЙ РЕАКТОР ДЛЯ ТВЕРДОФАЗНОЇ ФЕРМЕНТАЦІЇ** (патент № 116509).

Ще один з видів альтернативних відновлюваних джерел енергії – енергія морських хвиль – кінетична енергія, що її несе коливання поверхні моря під дією вітру. За допомогою хвильових перетворювачів енергія хвиль реалізується в електричну чи іншу, придатну до використання. Енергетичні ресурси океану відновні й практично не вичерпні. Генерувати електрику з морських хвиль – ідея, яка, хоч і не нова для людства, але досі так і не набула широкого застосування. Лише 1% енергії, яку виробляють у світі, припадає на хвильові електростанції, натомість потенціал оцінюють у мільйони мегават. Досвід експлуатації вже діючих систем океанської й морської енергетики свідчить, що вона майже не завдає шкоди навколишньому середовищу.

В Україні роботою в цьому напрямі захопився студент Київської політехніки Михайло Литовченко. Разом з батьком-інженером він спроектував та запустив у будівництво плавучу морську електростанцію промислового зразка. Юний дослідник має патент на винахід № 114238 **«Модульний пристрій для перетворення енергії хвиль»**.

Заявлена потужність одного такого модуля в 30 метрів завдовжки й 2 метри в діаметрі – 5 кіловат. Цієї енергії достатньо, щоб забезпечити нею оселю чи навіть невелике домогосподарство. Українською розробкою зацікавилися за кордоном.

Олексій Слободюк з Кузнецовська разом із сином Віктором винайшли й запатентували **морську хвильову електростанцію** (патент № 92993), теж призначену для виробництва електроенергії в акваторії морів.

Запропонована модель морської хвильової електростанції є максимально екологічно чистою енергетичною установкою, оскільки робочою рідиною для неї може бути не масло, а звичайна вода.

Одним з видів сміття, яке дедалі більше забруднює навколишнє середовище, є пластик, який виробляється з невідновлюваних ресурсів, таких як нафтопродукти. Крім того, пластик дуже повільно розкладається в природі й може залишатися в природному середовищі понад кілька століть. Якщо не вживати ніяких заходів, то вже через десять років на планеті збереться понад 100 млн тонн пластикових відходів. За статистикою щороку кожен українець використовує близько 500 поліетиленових пакетів. Наші винахідники прагнуть зробити свій внесок у зменшення кількості пластикового сміття на планеті.

Екологічно чистий спосіб виробництва одноразового посуду з органічної сировини, яка зазвичай залишається на полях після збору урожаю, розробив Петро Бобонич з Ужгорода. Екопосуд не потребує утилізації, адже є повністю природним матеріалом і може використовуватись у вторинній переробці чи просто стане добривом. Процес виробництва абсолютно нешкідливий для довкілля.

Патент на корисну модель №137984 «СПОСІБ ВИГОТОВЛЕННЯ ОДНОРАЗОВОГО СТОЛОВОГО ПОСУДУ».

Вирішення проблеми переробки та утилізації поліетиленових виробів пропонує винахідник Замрика Максим Геннадійович. Патент на корисну модель №134725 **«СПОСІБ ВИГОТОВЛЕННЯ КОМПОЗИТНИХ ВИРОБІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАНИХ ПОЛІЕТИЛЕНОВИХ ВИРОБІВ ТА ДЕРЕВНИХ ВІДХОДІВ».**

Ефективність біорозкладної аграрної плівки, розробленої науково-дослідним центром IMMER Group, підтвердили результати досліджень. Польові випробування показали, що мульчування ґрунту за допомогою біорозкладної плівки прискорює вегетацію рослин в умовах обмеженого вологозабезпечення, підвищуючи врожайність деяких культур до 71%. Плівка повністю розкладається через 6 місяців від початку укладання.

Патент на корисну модель №135835 **«ЗДАТНА ДО БІОЛОГІЧНОГО РОЗКЛАДАННЯ ПЛІВКА ДЛЯ МУЛЬЧУВАННЯ».**

Україна має одну з найбільших у світі площу сільськогосподарських угідь – 42 млн га, близько 8% світового запасу чорнозему. Але все це вичерпний ресурс. Зміна кліматичних умов, забруднення землі — серед найбільших екологічних проблем України. Стан вітчизняних ґрунтів стає вже не аграрним питанням, а проблемою екологічної безпеки. І що буде з ґрунтами, а значить, і з нами в найближчі роки, — теж залежить від нас. На допомогу аграріям приходять «чисті» інноваційні технології.

Зміна клімату впливає на якість сільськогосподарських земель. Підвищена спека й постійні посухи полегшують життя патогенним мікроорганізмам, що викликає масові неврожаї. Покращення характеристик ґрунту, відтворення його родючості та екологізація сільськогосподарського виробництва можливі за рахунок застосування біотехнологій з використанням комплексів мікроорганізмів. Доктор сільськогосподарських наук Патика Микола Володимирович розробив **КОНСОРЦІУМ ҐРУНТОВИХ МІКРООРГАНІЗМІВ ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОРГАНІЧНИХ РЕЧОВИН В ГУМУСОПОДІБНУ СУБСТАНЦІЮ ТА АКТИВІЗАЦІЇ ТРОФІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У СИСТЕМІ "ҐРУНТ-РОСЛИНА" ТА СПОСІБ ОТРИМАННЯ НА ЙОГО ОСНОВІ БІОЛОГІЧНОГО ПРЕПАРАТУ** (патент на винахід №112403).

Запропонований Національним науковим центром «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О.Н.Соколовського» **СПОСІБ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ГЕНЕТИЧНОЇ ПРИДАТНОСТІ ҐРУНТІВ ДЛЯ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА** (патент на корисну модель №126341) дає можливість розширювати органічне виробництво за рахунок визначення більш сприятливих ґрунтів з меншими втратами валових зборів сільськогосподарських культур порівняно із традиційним землеробством.

У гонитві за врожаєм землю щедро поливають пестицидами. Причому особливість українських ґрунтів — їх високобуферність, що означає терпимість. Вони багато в себе вбирають, а потім сотнями років будуть віддавати це в продукцію. В 95% випадків пестициди потрапляють в організм людини саме через продукти харчування.

Для очищення забруднених пестицидами ґрунтів науковці Інституту сорбції та проблем ендоекології (ІСПЕ) НАН України розробили, випробували та запатентували екологічно безпечний біосорбційний матеріал-детоксикант деструктивного типу – «Агродетокс» (патент на корисну модель №88046 «**БІОСОРБЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ ДЕСТРУКТИВНОГО ТИПУ ДЛЯ ОЧИЩЕННЯ ВОДНИХ ТА ҐРУНТОВИХ СЕРЕДОВИЩ ВІД ПЕСТИЦИДІВ**»).

Польові експериментальні дослідження засвідчили, що загальний вміст пестицидів у досліджуваних ґрунтах зменшився на 89%.

Ще одна розробка ІСПЕ – **СПОСІБ ОТРИМАННЯ ГРАНУЛЬОВАНОГО БІОСОРБЦІЙНОГО КОМПОЗИТА ДЛЯ ЗНЕШКОДЖЕННЯ ПЕСТИЦИДНОГО ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТІВ** (патент на корисну модель №139695).

На жаль, є проблема в правильному використанні та відновленні родючості ґрунту. Наприклад, у цілих чорноземах у верхньому горизонті міститься близько 10% гумусу. А в наших чорноземних ґрунтах середній вміст гумусу становить 3,7-4%. Ми вичавлюємо зі своїх ґрунтів все, що тільки можемо. Відновленню ґрунтів, зокрема, сприяє використання біоорганічного добрива.

Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва Національної академії аграрних наук України має власну запатентовану розробку, що використовується в технологіях вирощування сільськогосподарських культур для покращення кореневого живлення культурних рослин, підвищення їх урожайності та якості отриманої продукції (патент на винахід №113809 «**БІООРГАНІЧНЕ ДОБРИВО**»).

Для компаній високого рівня є обов'язковим отримання охоронних документів на результати інтелектуальної діяльності в усіх країнах присутності. Так, іноземні компанії, що розпочинають виробництво своєї продукції в Україні, дбають про захист своїх розробок та технологій, зокрема в галузі охорони навколишнього середовища.

Один з промислових концернів Німеччини Тіссенкрупп АГ, що є найбільшим у світі виробником високолегованої сталі, а також металообробних верстатів і посідає провідні позиції у світі з виробництва листової нержавіючої сталі, ліфтів і ескалаторів, відкрив дочірні підприємства в Україні. Концерн має право інтелектуальної власності в Україні на такі інноваційні технології:

СПОСІБ ЗНИЖЕННЯ ВИКИДІВ CO₂ ПРИ РОБОТІ МЕТАЛУРГІЙНОГО ЗАВОДУ
(патент на винахід №119337 діє з 10.06.2019);

СПОСІБ УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХІДНИХ ГАЗІВ, СУПРОВІДНИХ ГАЗІВ І/АБО БІОГАЗІВ
(патент на винахід №115346 діє з 25.10.2017). Разом з Концерном власником патенту є німецький хімічний концерн **БАСФ СЕ** та німецька компанія в галузі промислових газів **Лінде АГ**.

ЗНАКИ ДЛЯ ТОВАРІВ І ПОСЛУГ

Використання знаків для товарів і послуг як об'єктів права ІВ дає компаніям та окремим винахідникам можливість поширювати інформацію про свою діяльність, інформуючи суспільство про проблеми навколишнього середовища, підвищувати свою репутацію й виділятися серед конкурентів на ринку, зокрема як борець за навколишнє середовище.

У 2017 – 2018 роках Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг поповнився знаками Групи компаній **Ecodevelop**, що займаються розробкою та впровадженням проєктів біоенергетики.

Використовуючи найкращий світовий досвід у сфері застосування технологій поновлюваних джерел енергії, компанія будує екологічні, інноваційні біогазові комплекси й пропонує технологічні рішення «під ключ» для ефективної переробки та/або утилізації органічних відходів і перетворення їх у «зелену» енергію.

Знаки для товарів і послуг Групи компаній Greenville відомі не лише в Україні, а й поза її межами. Вона здійснює спільне інвестування в проекти, які реалізуються будівельними компаніями з урахуванням упровадження сучасних технологій та збереження екологічного середовища. У її проектах узято курс на екологічність та озеленення міста. Житлові комплекси Greenville Park Lviv, «Місто трав», Greenville House та «Greenville на Печерську» – це проекти, зведені з використанням новітніх технологій, що дозволяють поєднувати практичність житла, його ергономічність з екологічною чистотою.

Окрім інвестування в будівництво житла та комерційних об'єктів, Група компаній **Greenville** з 2016 року інвестує та бере безпосередню участь в проєктах енергетики із застосуванням відновлюваних джерел. Важливим проєктом є збільшення потужності сонячної станції «Терновиця».

Компанією було додатково встановлено 168 тис. сонячних панелей, а також 500 інверторів (потужністю 100 кВт кожен) та 10 комплектних трансформаторних підстанцій (потужністю 6000 кВА кожна) провідних світових виробників.

Наразі загальна потужність станції складає 104 МВт, що дає можливість щороку виробляти 11 млн кВт•год електроенергії. Цього вистачить для забезпечення світлом, приміром, понад 55 тис. домогосподарств, а це, у свою чергу, позитивно впливає на екологію, оскільки допомагає уникнути викидів CO₂ в розмірі 185 тис. тонн на рік. Загальна площа земельної ділянки забудови сонячної електростанції – близько 2 400 000 м², що дорівнює площі 336 футбольних полів.

У лютому 2020 року були зареєстровані патенти на промислові зразки – ЛОГОТИПИ «GREENVILLE ENERGY», «GREENVILLE DEVELOPMENT», «GREENVILLE GROUP OF COMPANIES».

Greenville
ENERGY

Greenville
DEVELOPMENT

GROUP OF COMPANIES
Greenville

Великою екологічною проблемою для України сьогодні є переповнені сміттєзвалища. Наразі сміттеві полігони займають 7% земель України, що співрозмірно території Данії (без Гренландії).

Щороку українські звалища поповнюються приблизно на 15 млн тонн. І навіть якщо негайно почати сортувати та переробляти сміття, тисячі гектарів родючих українських земель стануть придатними не раніше ніж через 300 років.

Таких захоронень в Україні близько 6 тисяч. Вони цілком законні. Нелегальних же за різними підрахунками до 30 тисяч.

**Українське сміття в
пірамідах Хеопса (у метрах кубічних)***

2,5 МЛН – об'єм піраміди.

1267 МЛН – об'єм усього сміття в Україні.

1267 МЛН – це **506** пірамід.

* Дані Мінрегіонбуду.

Чи не час починати діяти?

Знак для товарів і послуг ТОВ «УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ» вирізняє його з-поміж інших компаній, що проводять збирання, перевезення, зберігання, оброблення, знешкодження та утилізацію шкідливих відходів. Товариство має потужності для переробки шин та пластику, утилізації оргтехніки, комп'ютерів та комп'ютерної техніки, люмінісцентних ламп, твердих відходів та ртуті, шин та автопокришок.

У березні 2020 року з'явився зареєстрований знак для товарів і послуг «ECODBAY», що належить компанії, яка працює у сфері захисту довкілля від сміття й шкідливих речовин та збереження природних ресурсів (лісу, води, нафти та ін.) й електричної енергії понад 15 років. ECODBAY приймає вторсировину, а також передає для подальшої переробки пластикові, скляні, металеві та паперові відходи.

Знак для товарів і послуг «**GlinKo**» підтверджує виробництво екологічно чистих оздоблювальних матеріалів на основі глин українських родовищ.

Компанія «GlinKo» спільно з LTD «CENTER ECO – BUILDING INNOVATION» запустила проєкт «ClayHause» (Глиняний Будинок). Першим кроком проєкту є створення екологічного, відносно дешевого, сучасного, якісного житлового будинку (котеджу) з природних матеріалів – глини, дерева, соломи, піску, каменю, вапна та інших матеріалів. Споруда дозволяє зберегти не тільки природні ресурси, але й здоров'я людей, а також істотно заощадити на енерговитратах.

ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ

Ще одним об'єктом права ІВ, що покликаний забезпечувати екологічно стійке виробництво певних товарів, є географічне зазначення. Воно інформує споживачів, що товар вироблений у певному місці, і гарантує, що той має особливі властивості, які визначаються місцем його виготовлення.

Яскравим прикладом є кваліфіковане зазначення походження товару «МИРГОРОДСЬКА» (реєстр № 1). Миргородська – це природна мінеральна вода, родовище якої розташоване в одному з найчистіших регіонів України – Полтавщині, – а саме в місті-курорті Миргород. Розливається вода безпосередньо на місці видобутку відповідно до міжнародних норм розливу природних мінеральних вод, що забезпечує повне збереження всіх її природних властивостей.

На сьогодні на підприємстві функціонує система управління якістю, яка сертифікована на відповідність ISO 9001:2001.

За допомогою постійно діючої еколого-гідрогеологічної станції контролюється раціональне використання ресурсів родовища.

У 2006 році Миргородський завод мінеральних вод отримав підтвердження якості своєї продукції – міжнародний сертифікат НАССР, що відкрив перед підприємством нові можливості як на вітчизняному, так і на міжнародному ринках.

ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ

Права на промислові зразки також відіграють певну роль у розробці, комерціалізації, удосконаленні й використанні екологічно чистих технологій і пов'язаних з ними продуктів і послуг.

Творче мислення разом з іншими механізмами охорони промислових зразків сприяють оптимізації використання ресурсів і дозволяють розробникам зосередитися на створенні корисної, привабливої й екологічної продукції.

ТОВ «БУМКАП» підхопило екологічні ініціативи, пов'язані зі скороченням обсягу пластикових відходів.

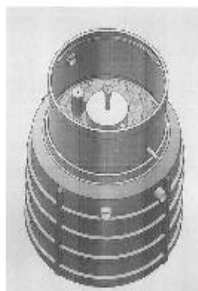
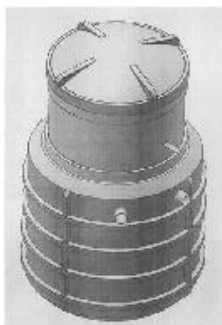
Зареєстровані як промисловий зразок паперові стакани ТОВ «БУМКАП» виробляються тільки з високоякісної сировини, що не шкодить здоров'ю людини й швидко утилізується природним шляхом.

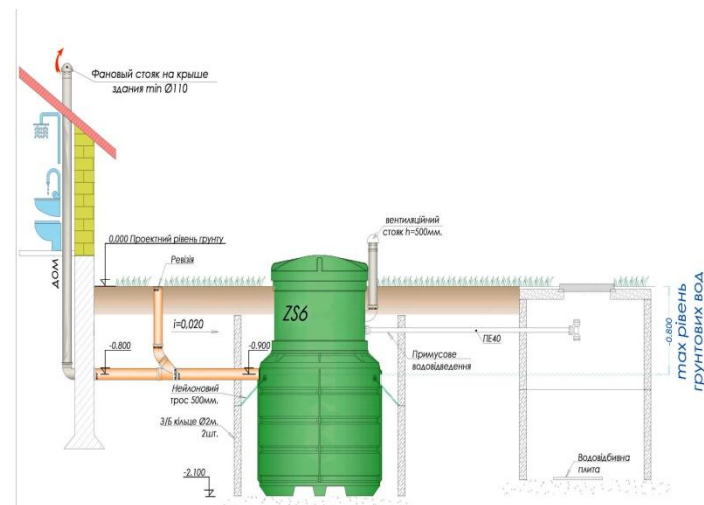
СТАКАН З ЕТИКЕТКОЮ

ТОВ «Системи автономної каналізації» концентрує свою діяльність виключно в галузі розробки й виробництва обладнання з очищення стічних вод. Компанія-виробник зареєструвала промисловий зразок **«БІОРЕАКТОР ДЛЯ ОЧИСТКИ СТІЧНИХ ВОД»**.

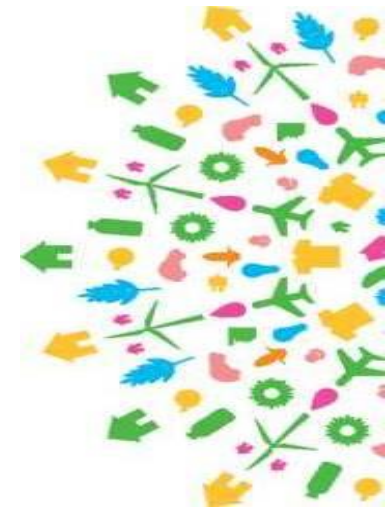
Виробництво такого біореактора покликане вирішити проблему очищення стічних вод будь-яких об'єктів, де немає змоги використовувати центральну каналізацію. Система без зусиль очищає стічні води побутового походження до ступеня, що дозволяє зливати такі води в ґрунт, скидати на поверхню землі або застосовувати для господарських потреб.

БІОРЕАКТОР ДЛЯ ОЧИСТКИ СТІЧНИХ ВОД

Отже, система інтелектуальної власності є могутнім інструментом, що стимулює винахідницьку ініціативу у сфері охорони навколишнього середовища, сприяє створенню продуктів і послуг, необхідних нам для «зеленого» майбутнього, розробці та впровадженню «чистих» технологій. Вона захищає комерційну вигоду власників об'єктів ІВ, зусилля яких направлені на вирішення проблеми зміни клімату, інформує про сучасні досягнення та майбутні напрями науково-технічних досягнень у запобіганні екологічній катастрофі.

У сфері екологізації важливий кожен крок, кожна перемога. Те, наскільки «зеленим» стане наше майбутнє, залежить від наших дій і рішень. Завдяки інноваційному мисленню та стратегічному використанню прав інтелектуальної власності нам цілком під силу забезпечити екологічно сталий розвиток.